Yargıtay 2. HD E.2025/7884 K.2026/2629 (09.03.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

2. Hukuk Dairesi 2025/7884 E. , 2026/2629 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 2. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2022/1373 E., 2025/1443 K.

DAVA TÜRÜ : Karşılıklı Boşanma

İLK DERECE MAHKEMESİ : Kütahya 1. Aile Mahkemesi

SAYISI : 2020/407 E., 2022/69 K.

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm davalı- karşı davacı erkek vekili tarafından tedbir ve yoksulluk nafakasına hükmedilmesi yönünden temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

Tarafların ikisinin de Irak uyruklu olduğu, davalı-karşı davacı erkeğin Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi olarak Türkiye'de bulunduğu, davacı-karşı davalı kadının ise dosyada kimlik belgesi olmadığından hangi statüde Türkiye'de bulunduğunun tespit edilemediği anlaşılmıştır. Buna göre dava, tarafları bakımından "yabancılık" unsuru taşımaktadır. Bu durumda davada uygulanacak hukuk, 5718 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit edilecektir (5718 s. MÖHUK md. 1).

5718 s. MÖHUK'un evlilik ve genel hükümleri başlıklı 13.maddesi;

(1) Evlenme ehliyeti ve şartları, taraflardan her birinin evlenme anındaki millî hukukuna tâbidir.

(2) Evliliğin şekline yapıldığı ülke hukuku uygulanır.

(3)Evliliğin genel hükümleri, eşlerin müşterek millî hukukuna tâbidir. Tarafların ayrı vatandaşlıkta olmaları hâlinde, ortak mutad mesken hukuku bulunmadığı takdirde Türk hukuku uygulanır" şeklindedir.

Milletlerarası özel hukukta, evlenmenin şekline yapıldığı ülke hukukunun uygulanması prensibi (Locus Regit Actum) hâkimdir. Söz konusu prensip MÖHUK md.13/f.2'de belirtilmektedir. Evlenmenin şekli evlenme yeri hukukuna tabidir. Türkiye'de yapılacak evlenmeler, yalnız Türk Medeni Kanunun emrettiği şekli merasime (TMK md. 1 41... , Evlendime Yönetmeliği md.12) uyulmak şartı ile yapılabilirir. Diplomatik evlenmeler istisna edilir ise, Türkiye'de evlenmek isteyen yabancılar ancak Türk Medeni Kanunun emrettiği şekle uymak zorundadır. Bu sebeple, Türkiye'de bulunan yabancıların kendi milli hukuklarına uygun dahi olsa, yaptıkları dini evlilikler geçersizdir, yok hükmündedir (doktrindeki bir esere atıf).

5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanunun 2. maddesi

"(1) Hakim, Türk Kanunlar ihtilafı kurallarını ve bu kurallara göre yetkili olan yabancı hukuku re'sen uygular. Hakim, yetkili yabancı hukukun muhtevasının tespitinde tarafların yardımını isteyebilir.

(2)Yabancı hukukun olaya ilişkin hükümlerinin tüm araştırmalara rağmen tespit edilememesi halinde, Türk Hukuku uygulanır.

(3)Uygulanacak yabancı hukukun kanunlar ihtilafı kurallarının başka bir hukuku yetkili kılması, sadece kişinin hukuku ve aile hukukuna ilişkin ihtilaflarda dikkate alınır ve hukukun maddi hukuk hükümleri uygulanır.

(4)Uygulanacak hukuku seçme imkanı verilen hallerde, taraflarca aksi açıkça kararlaştırılmadıkça seçilen hukukun maddi hukuk hükümleri uygulanır.

(5)Hukuku uygulanacak devlet iki veya daha çok bölgesel birime ve bu birimler de değişik hukuk düzenlerine sahipse, hangi bölge hukukunun uygulanacağı o devletin hukukuna göre belirlenir. O devlet hukukunda belirleyici bir hükmün yokluğu halinde ihtilafla en sıkı ilişkili bölge hukuku uygulanır" şeklinde düzenleme içermektedir.

Hakim, Türk kanunlar ihtilafı kurallarını ve bu kurallara göre yetkili olan yabancı hukuku, tarafların bu hususta bir isteği olup olmadığına bakmaksızın re'sen uygulamak zorundadır (5718 s. MÖHUK md. 2/1). Tarafların bu hususta anlaşmış olmaları sonuca etkili değildir. Hakim, yetkili yabancı hukukun muhtevasının tespitinde tarafların yardımını isteyebilir (5718 s. MÖHUK.m.2/1). Yetkili yabancı hukukun belirli bir olaya uygulanan hükmünün Türk kamu düzenine açıkça aykırı olması halinde, bu hüküm uygulanmaz, gerekli görülen hallerde Türk hukuku uygulanır. (5718 s. MÖHUK md.5/1)

Bu kanun hükümleri uyarınca yetkili olan hukukun vatandaşlık esasına göre tayin edildiği hallerde aksine hüküm bulunmadıkça vatansızlar ve mülteciler hakkında yerleşim yeri, bulunmadığı takdirde mutad mesken, o da yok ise dava tarihinde bulunduğu ülke hukuku uygulanır (5718 sayılı MÖHUK md. 4/a).

5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 8/1 maddesi gereğince "Türkiye'de herhangi bir amaçla en az altı ay süreli yabancılara mahsus ikamet teskeresi alan yabancıların yabancılar kütüğüne tescili zorunludur. Bu kütüğe kayıt edilen yabancılar her türlü nüfus olayını nüfus müdürlüğüne beyan etmekle yükümlüdürler. Nüfus olayı, doğum, evlenme, boşanma, evlat edinme, tanıma, kayıt düzeltme, soybağının düzeltilmesi, gaiplik gibi kişisel durumlarda değişiklik meydana getiren olaylardır (5490 s.NHK.md.3/ü).

Evlenme ile ilgili belge nüfus müdürlüğüne intikal edince, her iki kişi de yabancılar kütüğünde kayıtlı ise evlilik yabancılar veri giriş formu ile kayıtlara işlenir. Yabancılar kimlik numarası ile kayıtlar arasında eş bağı kurulur (Yabancıların Nüfus Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik md.15/1).

Somut olayda; taraflar Kütahya Belediyesine yapılan başvuru ile 30.01.2020 tarihinde evlendiklerini beyan etmiş olup dosyada evlilik belgeleri bulunmadığı gibi erkek tarafından sunulan ... Valiliği tarafından 16.06.2020 tarihinde verilen Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesinde erkeğin medeni durumunun ''bekar'' olarak yazdığı , ilgili belgenin geçerlilik tarihinin 16.06.2021 olduğu tespit edilmiştir. Mahkemece öncelikle tarafların evliliklerine dair dayanak belgelerin ilgili yerlerden celp edilerek hasıl olacak sonuca göre dava konusu hakkında bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve araştırma sonucu yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.

KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1.Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2.İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde temyiz edene iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

09.03.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.